

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 534 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifadni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'iloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

NEYROLINGVISTIK DASTURLASHNING (NLD) NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI

Xolikova Dilobarxon Maxsitovna

Farg'ona davlat universiteti pedagogika bo'yicha
falsafa fanlari doktori (PhD), dotsent

ORCID: 0000-0002-0515-5568

Annotatsiya: Ushbu maqolada neyrolingvistik dasturlash (NLD)ning nazariy asoslari va uning amaliy qo'llanilish jihatlari ko'rib chiqiladi. NLD insonning tili, fikrlashi va xulq-atvori o'rtasidagi bog'liqlikni o'rganuvchi psixologik va kommunikativ metodologiya bo'lib, ta'lim, boshqaruv, psixoterapiya va shaxsiy rivojlanish sohalarida keng qo'llaniladi. Tadqiqotda NLDning asosiy modellari, xususan, metamodel va Milton modeli, submodalliklar, anchoring (langar) texnikasi hamda refreymingning tarkibi va ularning pedagogik amaliyotda qo'llanilishi tahlil qilinadi. Maqola NLD metodlarining ta'lim jarayoniga integratsiyasini kuchaytirishga qaratilgan amaliy tavsiyalarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: neyrolingvistik dasturlash, NLD, kommunikatsiya, metamodel, anchoring, submodallik, refreyming, pedagogik amaliyot, shaxsiy rivojlanish, ta'lim texnologiyalari.

Abstract: This article examines the theoretical foundations of Neurolinguistic Programming (NLP) and its practical applications. NLP is a psychological and communicative methodology that studies the relationship between language, thinking, and human behavior and is widely used in the fields of education, management, psychotherapy, and personal development. The study analyses the core NLP models, namely the Meta-Model and the Milton Model, submodalities, the anchoring technique, and reframing, as well as their application in pedagogical practice. The article offers practical recommendations for strengthening the integration of NLP methods into the educational process.

Key words: neurolinguistic programming, NLP, communication, meta-model, anchoring, submodalities, reframing, pedagogical practice, personal development, educational technologies.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические основы нейролингвистического программирования (НЛП) и практические аспекты его применения. НЛП – это психологическая и коммуникативная методология, изучающая взаимосвязь между языком, мышлением и поведением человека, широко применяемая в сферах образования, управления, психотерапии и личностного развития. В исследовании анализируются основные модели НЛП: метамодель и модель Милтона, субмодальности, техника якорения и рефрейминга, а также их применение в педагогической практике. Статья содержит практические рекомендации по усилению интеграции методов НЛП в образовательный процесс.

Ключевые слова: нейролингвистическое программирование, НЛП, коммуникация, метамодель, якорение, субмодальности, рефрейминг, педагогическая практика, личностное развитие, образовательные технологии.

KIRISH

Zamonaviy raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt rivojlanayotgan bir davrda insonning kommunikatsiya, o'rganish va o'zini boshqarish qobiliyatlarini tushunish yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Neyrolingvistik dasturlash (NLD) – bu insonning aqliy faoliyati, tili va xulq-atvori o'rtasidagi munosabatlarni o'rganuvchi hamda ularni maqsadli tarzda shakllantirish imkonini beruvchi metodologiya sifatida XX asrning 70-yillarida Richard Bandler va Jon Grinder tomonidan ishlab chiqilgan (Bandler & Grinder, 1975). Dastlab psixoterapiya sohasi uchun yaratilgan ushbu yo'nalish keyinchalik ta'lim, menejment, sport psixologiyasi va shaxsiy rivojlanish kabi turli sohalarda keng qo'llanila boshladi.

NLDning asosiy g'oyasi shundaki, insonning his-tuyg'ulari, fikr yuritish tarzi va xulq-atvori bevosita u ishlatadigan til va ichki tasvirlar (sub-modalliklar) bilan bog'liqdir. Ushbu aloqani anglab yetish va uni ongli tarzda qayta dasturlash orqali insonda istalgan o'zgarishlarni amalga oshirish mumkin. Shu bois NLD nafaqat psixologik, balki pedagogik amaliyotda ham samarali vosita sifatida tan olinmoqda. Mazkur maqolaning maqsadi NLDning nazariy asoslarini tizimli ravishda tahlil qilish hamda uning pedagogik amaliyotda qo'llanilish imkonini

yatlarini asoslab berish hisoblanadi. Tadqiqot davomida NLD modellarining strukturasi, ularning ta'lim jarayoniga integratsiyasi va amalga oshirilgan tajriba-sinov ishlari natijalari muhokama qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Neyrolingvistik dasturlash – bu insonning fikrlash jarayonlari, xulq-atvori hamda emotsional holatini o'rganish va ularni o'zgartirishga qaratilgan nazariy qarashlar va amaliy metodlar majmuasidir. NLDda asosiy e'tibor inson tafakkuri, til vositalari va harakatlari o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikka qaratiladi. Ushbu o'zaro munosabatlarni anglash orqali shaxsiy rivojlanish va faoliyat samaradorligini oshirish mumkin. NLD turli sohalarda, jumladan, shaxsiy rivojlanish, psixoterapiya, kouching hamda biznes kommunikatsiyasida qo'llanilib, insonlar o'rtasidagi muloqotni takomillashtirish va muayyan maqsadlarga erishishga xizmat qiladi.

Neyrolingvistik dasturlashning kelib chiqishi. Neyrolingvistik dasturlash 1970-yillarda shakllangan. Uning asoschilari sifatida psixologiya yo'nalishida tahsil olgan Richard Bandler hamda lingvist olim John Grinder e'tirof etiladi. Ular muvaffaqiyatli psixoterapevtlarning faoliyatini o'rganib, insonlarning xulq-atvorini o'zgartirish va hayot sifatini yaxshilashga yordam beruvchi samarali usullarni aniqlashga harakat qilganlar.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotlar jarayonida Bandler va Grinder mutaxassislarning bemorlar bilan muloqot qilish usullarida hamda inson tajribasini tushunish jarayonida muayyan qonuniyatlarni aniqladilar. Mazkur kuzatuvlar asosida inson tafakkuri va xulq-atvorini konstruktiv yo'nalishda o'zgartirishga qaratilgan NLD tizimi ishlab chiqildi. Vaqt o'tishi bilan NLD shaxsiy rivojlanish, psixologik maslahat berish hamda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda keng tarqalgan metodlardan biriga aylandi. Hozirgi kunda NLD texnikalari qo'ruqlarni yengish, zararli odatlarni bartaraf etish hamda shaxslararo munosabatlarni yaxshilash maqsadida qo'llaniladi. NLD amaliyoti insonning barqaror fikrlash va xulq-atvor modellarini aniqlash hamda ularni transformatsiya qilishga qaratilgan.

Ushbu yondashuvga ko'ra, inson miyasi tashqi muhitdan kelayotgan ma'lumotlarni asosan sezgi kanallari – ko'rish, eshitish va sezish orqali qabul qiladi. Shuningdek, inson tomonidan qo'llaniladigan til va nutq shakllari uning fikrlashi hamda emotsional holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. NLD insonning ichki dialogini o'zgartirish va salbiy e'tiqodlarni ijobiy hamda qo'llab-quvvatlovchi qarashlar bilan almashtirishga yordam beradi. Masalan, "Men bunga qodir emasman" degan fikr o'rniga "Men o'rganmoqdaman va rivojlanmoqdaman" kabi ijobiy qarashni shakllantirish tavsiya etiladi. Bunday tafakkur transformatsiyasi vaqt o'tishi bilan xulq-atvorning ham o'zgarishiga, o'ziga bo'lgan ishonchning ortishiga hamda maqsadlarga muvaffaqiyatli erishishga yordam beradi. NLD sohasidagi dastlabki fundamental asarlar Richard Bandler va Jon Grinder qalamiga mansubdir. Ularning "The Structure of Magic" (1975) va "Frogs into Princes" (1979) asarlari NLDning metodologik poydevorini yaratdi. Muallif Robert Dilts (1990) NLDning " mantiqiy darajalar" modelini ishlab chiqib, ushbu yo'nalishning falsafiy chuqurligini yanada oshirdi. Gregory Bateson esa NLDga tizimli fikrlash va ekologiya tushunchalarini kiritdi.

O'zbek va rus pedagogika adabiyotida NLDga oid tadqiqotlar hali yetarlicha ishlab chiqilmagan. Shu bois xorijiy, xususan, anglofon va rus tilidagi manbalar asosiy manba sifatida xizmat qildi. Rossiyalik tadqiqotchilar S.V. Kovalev (2002) va M.N. Gordeyeva (2001) NLDning rus ta'lim tizimiga tatbiq etilishi bo'yicha muhim hissa qo'shgan. Maslov Yu.V. (2010) esa NLD texnikalarining universitetlar pedagogik amaliyotida qo'llanilishini empirik jihatdan tahlil qilgan. Xalqaro miqyosda Tosey va McGuire (2003) NLDning ta'lim sohasidagi samaradorligini tadqiq qilib, uning o'quvchilarning motivatsiyasiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini aniqlagan. Wake (2010) esa NLDning kouchingdagi ahamiyatini ko'rsatib, ushbu metodning shaxsiy rivojlanishga hissa qo'shishini empirik dalillar bilan isbotlagan. Carey, Churches, Hutchinson va boshqalar (2009) NLDning maktab muhitida qo'llanilishi bo'yicha Buyuk Britaniyada o'tkazilgan keng qamrovli tadqiqot natijalarini e'lon qilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

NLDning asosiy nazariy modellari. NLDning markazida inson tajribasini ifodalovchi uchta asosiy tizim – vizual (V), auditiv (A) va kinestetik (K) kanallar yotadi. Har bir inson mazkur kanallardan birini ustun tarzda qo'llaydi, bu esa uning o'rganish uslubini belgilaydi. Pedagogik amaliyotda o'qituvchi o'quvchilarning dominant kanalini aniqlab, dars materialini mos tarzda taqdim etishi kommunikatsiya samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Metamodel – NLDning asosiy til modeli bo'lib, inson nutqidagi umumlashtirish (generalization), o'chirish (deletion) va buzilish (distortion) jarayonlarini aniqlash hamda ularni aniqlashtiruvchi savollar orqali bartaraf etishga xizmat qiladi (Bandler & Grinder, 1975). Masalan, talaba "hamma narsani tushunmayapman" deganida, o'qituvchi metamodel savollari bilan "aniq nimani tushunmayapsiz?" deb aniqlashtirishi mumkin. Bu esa muammoni lokallashtirib, uni hal qilishni osonlashtiradi. Milton modeli esa metamodelning teskarisi bo'lib, ataylab noaniq til orqali o'quvchining ong ostiga ijobiy ta'sir o'tkazishga mo'ljallangan. Ushbu model motivat-

siya, ijodiy fikrlash va o'ziga ishonchni shakllantirish uchun keng qo'llaniladi. Rahbarlik va kouching sohasida Milton modeli yordamida samarali taklif (suggestion) texnikasi amalga oshiriladi. Anchoring (langar) texnikasi va refreyming.

Anchoring – NLDda muayyan his-tuyg'u yoki holat bilan bog'liq stimulni ongli tarzda shakllantirishni anglatadi. Masalan, o'qituvchi murakkab matematik masalani yechish oldidan o'quvchilarda "muvaffaqiyat" hissi bilan bog'liq holat yaratishga undaydi va bu holat "langar" sifatida o'rnatiladi. Keyinchalik o'sha stimul faollashtirilganda, o'quvchi avvalgi ijobiy holatni qayta boshdan kechiradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, anchoring texnikasini qo'llagan guruhlarda imtihon stressining 31 % ga kamayganligi kuzatildi. Refreyming – voqelikni boshqacha kontekstda ko'rish orqali uning ma'nosini o'zgartirishdir. Pedagogik amaliyotda refreyming talabning muvaffaqiyatsizlikka munosabatini ijobiy tomonga burishda samarali vosita bo'ladi. Masalan, "men yomonlik qildim" o'rni "men bu usul ishlamasligini aniqladim, endi boshqasini sinab ko'raman" degan refreyming o'quvchining resilience (bardoshlilik) qobiliyatini oshiradi. Tajriba guruhida akademik o'zaro ishonch ko'rsatkichi nazorat guruhiga nisbatan 24 % ga yuqori bo'lganligi qayd etildi. Sub-modalliklar va ularning ta'limdagi o'rni. Sub-modalliklar – bu odamning ichki tasvirlari, ovozlari va his-tuyg'ularining maxsus xususiyatlari (masalan, tasvirning o'lchami, uzoqligi, rangi va harakati).

NLDda sub-modalliklarni ongli tarzda o'zgartirish orqali muayyan xotira yoki tajribaga bo'lgan emotsional munosabatni kamaytirish yoki kuchaytirish mumkin. Ta'lim jarayonida sub-modalliklar bilan ishlash o'quvchilarga materiallarni eslab qolishda va kreativlikni rivojlantirishda yordam beradi. So'rovnomalar natijalari shuni ko'rsatdiki, NLD texnikalaridan foydalangan talabalarning 78 % i o'z o'quv motivatsiyasining oshganligini qayd etdi, 65 % i kommunikatsiya ko'nikmalarining yaxshilanganligini his etdi. Professor-o'qituvchilar orasida esa 82 % i NLD metodlarini pedagogik amaliyotga kiritish zarurligi haqidagi fikrni qo'llab-quvvatladi. Talabalarning o'zaro muloqoti va guruh ichidagi hamkorlik darajasi ham sezilarli yaxshilandi. Shu bilan birga, tadqiqot davomida bir qator cheklovlar aniqlandi. Birinchidan, NLD texnikalarini qo'llash uchun o'qituvchilarning maxsus tayyorgarlikdan o'tishi zarur, bu esa vaqt va resurs talab qiladi. Ikkinchidan, NLDning barcha jihatlariga nisbatan ilmiy hamjamiyatda hali yagona fikr mavjud emas – ayrim tadqiqotchilar uning samaradorligi haqidagi da'volarni tanqidiy nuqtai nazardan ko'rib chiqadi (Witkowski, 2010). Shu bois NLDni boshqa ilmiy asoslangan pedagogik yondashuvlar bilan uyg'unlikda qo'llash tavsiya etiladi.

XULOSA

Neyrolingvistik dasturlash (NLD)ning nazariy asoslari va pedagogik amaliyotdagi qo'llanilish imkoniyatlari bo'yicha quyidagi xulosalarga kelishga imkon berdi: birinchidan, NLD kommunikatsiya, o'rganish va shaxsiy o'zgarishni tushuntirishda kuchli nazariy baza taqdim etuvchi metodologiya bo'lib, uning asosiy modellari (meta-model, Milton modeli, anchoring, sub-modalliklar, refreyming) pedagogik jarayonga organik integratsiyalashtirishi mumkin; ikkinchidan, o'tkazilgan tajriba-sinov ishi shuni ko'rsatdiki, NLD texnikalarini dars jarayoniga tatbiq etish talabalarning akademik ko'rsatkichlari, motivatsiyasi va kommunikatsiya ko'nikmalarini sezilarli darajada yaxshilash imkonini beradi; uchinchidan, NLD metodlarini O'zbekiston ta'lim tizimiga muvaffaqiyatli joriy etish uchun o'qituvchilarni maxsus tayyorlash dasturlarini ishlab chiqish, ularni kasbiy rivojlantirishga yo'naltirilgan treninglarni tashkil etish zarur.

Neyrolingvistik dasturlash inson tafakkuri, xulq-atvori va emotsional holatini takomillashtirishga qaratilgan amaliy metodlar tizimi hisoblanadi. Ushbu yondashuv o'ziga bo'lgan ishonchni oshirish, kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish hamda hayotiy muammolarni yengishga yordam beradi. Ilmiy doiralarda NLDning ilmiy asoslanganligi va uning etik jihatlariga haqida turli bahs-munozaralar mavjud bo'lsa-da, ushbu metod shaxsiy rivojlanish va maqsadlarga erishishda keng qo'llanilayotgan samarali yondashuvlardan biri bo'lib qolmoqda.

Inson o'zining shaxsiy yoki kasbiy hayotini takomillashtirishni istasa, NLD texnikalari ijobiy o'zgarishlarga erishishda foydali vosita bo'lishi mumkin. Kelajakdagi tadqiqotlar NLDning oliy ta'limning turli yo'nalishlarida – aniq fanlar, ijtimoiy-gumanitar fanlar, texnik ta'lim sohasida – samaradorligini qiyosiy o'rganishga qaratilishi maqsadga muvofiq bo'ladi. Shuningdek, NLD va raqamli ta'lim texnologiyalarining uyg'unlashuvini o'rganish istiqbolli tadqiqot yo'nalishi bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Xoliqova D.M. Pedagogik kommunikatsiyada NLD texnikalaridan foydalanish imkoniyatlari. – Farg'ona: FarDU nashriyoti, 2022.
2. Yusubova N.T. Shaxs rivojlanishida neyrolingvistik dasturlashning o'rni // Psixologiya va sotsiologiya. – 2021. – № 3. – B. 78-84.
3. O'rinov A.H. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
4. Ochilidiyeva, S., & Abdullayeva, N. Developing gender culture in primary school teachers. – Tashkent: Pedagogical Science, 2021.
5. Dilts R. From Coach to Awakener. – Capitola, CA: Meta Publications, 2003.

6. Gordeyeva M.N. Neyrolingvisticheskoye programmirovaniye: uchebnoye posobiye. – Moskva: Infra-M, 2001.
7. Kovalev S.V. NLP effektivnogo rukovodstva. – Rostov-na-Donu: Feniks, 2002.
8. Maslov Yu.V. Primeneniye metodov NLP v vysshem pedagogicheskom obrazovanii // Pedagogika. – 2010. – № 4. – S. 45-52.
9. Carey J., Churches R., Hutchinson G., Jones J., Tosey P. Neuro-linguistic programming and learning: teacher case studies on the impact of NLP in education. – Reading: CfBT Education Trust, 2009.
10. Tosey P., Mathison J. Neuro-linguistic Programming and the Search for the Structure of Subjective Experience // Educational Action Research. – 2003. – Vol.
11. No. 2. – P. 285-307. 11. Witkowski T. Thirty-Five Years of Research on Neuro-Linguistic Programming // Polish Psychological Bulletin. – 2010. – Vol. 41, No. 2. – P. 58-66.
12. Ziemke T., Zlatev J., Frank R.M. (Eds.). Body, Language and Mind. – Berlin: Mouton de Gruyter, 2007.
13. Abdullayeva, N., & Ochildiyeva, S. Gender pedagogy in Uzbekistan. – Tashkent: Pedagogical Press, 2020.
14. Ashurova, M. Innovative methods in gender education. – Tashkent: Science Press, 2019. 15. Hasanova, G. Interactive pedagogy for gender awareness // Pedagogical Journal. – Tashkent, 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.